

MAAILMOJEN MESSU

Etsi, kutsu, kohtaa!

MAAILMOJEN MESSU – WORLDS WITHIN WORSHIP

Sisällys

1. Saatteeksi	3	9. Roolitus	17
2. Mikä on Maailmojen messu?	4	10. Monikulttuurisuus voimavarana ja seurakuntaelämän rikastuttajana	18
3. Miten Maailmojen messu voidaan toteuttaa?	5	Virikkeitä:	
4. Maailmat kohtaavat messussa	6	11. Mallimessuja	19
5. Universaali ja paikallinen messu	6	Varissuon Maailmojen messu – <i>Worlds Within Worship</i>	
6. Yhteisöllisyys seurakunnassa ja jumalanpalveluksissa	7	Pispalan Maailmojen messu – <i>Worlds Within Worship</i>	
Virikkeitä yhteisöllisyyden rakentamiseen		Saatua palautetta	
Etsi!		12. Messuja maailmalta	22
Kutsu!		Jumalanpalvelus Tansaniassa	
Kohtaa!		Sisko löytyi Manhattanilta	
7. Messun musiikista	11	Jumalanpalvelus Namibiassa	
Virikkeitä messun musiikin valmistamiseen:		Jumalanpalvelus Thaimaassa	
Etsi ja kutsu!		Jumalanpalvelus El Salvadorin luterilaisessa kirkossa	
Kohtaa!			
8. Rukous, sana ja sakramentti	14		
<i>Rukous</i>			
<i>Sana</i>			
<i>Sakramentti</i>			

Julkaisija:
Kulttuurirajat ylittävän työn projekti
Suomen Lähetyseura

Työryhmä:
Arto Antturi, Irja Aro-Heinilä, Pekka Nyman,
Hannu Lätti, Pertti Poutanen, Kirsti Kosonen,
Päivi Peittola, Riku Laukkanen,
Timo-Matti Haapiainen, Markus Hytönen,
Eeva Liesilinna, Sakari Löytty

Taitto:
DA Graphics, Tanja Varonen
Valokuvat:
Suomen Lähetyseuran kuva-arkisto

”Etsi, kutsu ja kohtaa!”

Sunnuntain päiväjumalanpalveluksen rikastuttaminen monikulttuuriseksi, osallistavaksi yhteiseksi juhlaaksi – monikulttuurisuus voimavarana ja seurakuntaelämän rikastuttajana.

1. Saatteeksi

Suomi monikulttuuristuu. Maahanmuuttajista jopa kaksi kolmannelta on kristittyjä, joista monet eivät löydä yhteyttä kirkkoomme, saati paikkaansa paikallisseurakunnissa. Kuitenkin monille maahamme saapuneille, eri kirkkokunnista kotoisin oleville juuri osallistuminen jumalanpalvelukseen sunnuntaina edustaa tutuksi tullutta perinnettä kokoontua yhteisölliseen arjen katkaisevaan juhlaan.

Kirkossamme on keskusteltu paljon sunnuntain päivämessun merkityksestä ja yritetty löytää keinoja sen elävöittämiseksi. Jumalanpalveluksen on koettu menettäneen asemaansa seurakuntaelämän keskeisenä, kokoavana tapahtumana. Tässä keskustelussa usein esiintyviä teemoja ovat yhteisöllisyyden ja kohtaamisen tarve. Miten messumme voisi ajanmukaisesti palvella suomalaisia kristittyjä ja toisaalta samalla avautua uusien monikulttuuristen haasteiden edessä?

Lähetystyö avaa ikkunan maailman kulttuureihin ja kristillisen uskon tulkintoihin. Suomen Lähetysseurassa haluamme olla mukana messun uudistustyössä ja tarjota kokemustamme eri maailman kolkkien kristillisten kirkkojen jumalanpalvelusperinteestä. Tahdomme miettiä yhdessä seurakuntien kanssa, miten maahanmuuttajat ja ulkomaalaistaustaiset voitaisiin nähdä voimavarana ja kuinka kulttuurista rikkautta voisi soveltaa messussa.

Tämän virikemateriaalin tarkoitus on antaa malleja ja metodeja monikulttuurisen messun toteuttamiseen seurakunnissa. Ensimmäinen tarkoituksemme ei ole uuden vaihtoehtomessun synnyttäminen, vaan sunnuntain päivämessun avaaminen myös maahanmuuttajille ja ulkomaalaistaustaisille. Uskomme, että se on mahdollista. Uskomme, että näin maailmanlaajuisen kirkon jäsenten paikallinen kohtaaminen vahvistuu ja suomalainen messu voi rikastua uusilla aineksilla. Uskomme, että seurakuntien päivämessut voivat palvella seurakuntaelämän keskiössä ja koota eri ikäryhmät ja jopa eri kulttuurit kohtaamaan toisiaan.

Tässä virikemateriaalissa esittelemme metodin **Etsi, kutsu, kohtaa!** Se toistuu messun valmistelun eri vaiheissa ja sillä pyritään hahmottamaan prosessia, jossa tehdään aktiivista kartoitusta seurakunnan alueella asuvista, erilaisia lahjoja ja kykyjä omaavista ihmisistä sekä mietitään kaikkia niitä tapoja, joilla heitä voidaan kutsua kohtaamaan toisiaan ja Jumalaa. Pohdimme myös, mitä käytännön seikkoja tulisi ottaa huomioon, jotta tämä kohtaaminen toteutuu ja johtaa yhteisöllisen, monikulttuurisen messun valmisteluun ja viettoon.

2. Mikä on Maailmojen messu?

Messu on arjen ja juhlan, ihmisen ja Jumalan kohtauspaikka, jossa kohtaavat myös maailmat eri tasoilla:

- Jumalan sanan maailma
- Rukouksen maailma
- Musiikin maailmat
- Kulttuurien maailmat
- Mielen maailmat

Maailmojen messussa pyritään kunnioittamaan ja vahvistamaan päivämessun paikkaa seurakuntaelämän keskiössä ja rikastuttamaan sitä kulttuurisin lisävärein. Emme siis ole esittelemässä uutta liturgista kaavaa, vaan kehittämässä kirkkomme messulle monikulttuurisesti vieraanvaraista toteutustapaa. Siinä pyritään tavoittamaan maahanmuuttajia ja ulkomaalaistaustaisia sekä kutsumaan heitä yhteistoimintaan metodilla:

Etsi!

...maahanmuuttajia, musiikillisia kykyjä, musisointihaluja, järjestely- ym. vastuusta kiinnostuneita.

Kutsu!

...kaikkia mukaan tekemään ja viettämään yhteistä messua, olemaan mukana musiikkiryhmässä, kokkauserhossa ja muissa vastuutehtävissä.

Kohtaa!

...ihminen. Kaiken ikäiset, kaiken kieliset seurakunnan yhteisessä, yhteisöllisessä juhlassa.

3. Miten Maailmojen messu voidaan toteuttaa?

Vaikkapa näin:

Kutsu koolle suunnitteluryhmä, jossa on työmuotojen edustus: papisto, lähetys-, kansanvälisyys- ja maahanmuuttajatyö, musiikki, diakonia, nuoriso- ja lapsityö. Laatikaa suunnitelma eri kohderyhmien tavoittamisesta.

Musiikkiklubit – *Words Within Music*:

1. Matalan kynnyksen musiikkiklubi. Soittoa ja laulua periaatteella ”kaikki saavat tulla”. Ohjaajina kanttori ja maallikkomuusikot. Ohjelmistoon etnomusiikkia ja helppoja englanninkielisiä yhteislauluja.

tai:

2. *Open stage*. Estradi musiikillisille etnokyvvyille. Iltojen ohjelmasta löydetään musiikkivastaavia messuihin.

- Ruokaryhmät. Messun jälkeen ”etnolounas”. Tai: Ruoka- ja maailtoja, joissa esitellään eri kulttuurien ruokia ja ruokailutapoja.
- Muut vastuutehtävät: tekstien luku ja rukousten valmistus, AV, dataprojisointi, äänentoisto ym.

Suunnitelkaa messu, johon tulee paljon maailmojen musiikkia, Raamatun tekstejä ja rukouksia eri kielillä, rentoa olemista, kohtaamista ja vuorovaikutusta. Olennaista on se, miten ihmisiä puhutellaan ja miten heidät kohdataan. Turha jäykkyys ja virallisuus pois unohtamatta messun merkitystä juhlena arjen keskeillä. Messun kaavana voi toimia viikkomessu tai tavallinen päivämessu sävelmineen, joita rikastutetaan monikulttuurisella musiikilla ja monikielisuudellä.

Yhteisöllisyys rakentuu ihmisten välisistä kohtaamisista ja vahvistuu yhteisön kokoontuessa Jumalan kasvojen eteen!

4. Maailmat kohtaavat messussa

Messu on monella tavalla kohtauspaikka. Se on Jumalan pelastustyön juhla, jossa jumaluus ja ihmisyys kohtaavat. Ihminen voi tuoda itsensä kuormineen ja huolineen Jumalan eteen ja uudistua sanasta, sakramenteista, rukouksesta ja musiikista sekä näiden yhteisöllisestä ilmaisusta. Kohtaaminen kulminoituu ehtoollisessa, jossa ihminen nöyrytyy Luojansa eteen ja Jumala itse antaa itsensä ihmisten puolesta.

Messu on myös pyhän ja arjen kohtauspaikka, pyhä arjen keskellä. Juhla, johon arjen asiat tuodaan, jossa voimaannutaan ja josta lähdetään takaisin arkeen. Messu voi olla kaiken seurakunnallisen toiminnan keskus ja kohtaamispaikka. Alttari kokoa ympärilleen kaikki ikäryhmät, seurakunnan työmuodot ja niiden edustajat, ja sen luota heidät lähetetään arkeen.

Messu on myös traditioiden kohtauspaikka. Vanha liturginen traditio kohtaa uudet, kulttuureista nousevat perinteet. Kohtaaminen voi synnyttää myös uusia perinteitä. Samalla messu on siis vanhan ja uuden kohtauspaikka. Vanha uudistuu, mutta siitä myös opitaan sitä kunnioittamalla. Tarpeettomia vastakkainasetteluita vanhojen ja uusien välillä tulisi välttää ja pyrkiä rakentamaan dialogiin.

Messu on lopulta myös palvelun ja julistuksen kohtauspaikka. Messusta (*missa*) meidät lähetetään palvelemaan (*leiturgia*). Messusta alkaa kaksi kirkon päälinjaa: diakonia ja lähetys. Messu kokoa kaiken seurakunnallisen työn alttariyhteyteen, Kristuksen jalkojen juureen.

5. Universaali ja paikallinen messu

Messua vietettäessä liitymme osaksi universaalia, maailmanlaajuista kirkon yhteyttä. Messu on samalla aina paikallinen. Se toteutetaan paikallisin voimin, jotka antavat siihen omat erityispiirteensä.

Messu on aina myös kulttuurin rajat ylittävä. Sen keskeisin sisältö on sama kaikille ja kaikkialla. Messu tarjoaa näin oivan mahdollisuuden monikulttuuriseen kohtaamiseen. Samalla kun se voisi avata oven maahanmuuttajille päästä sisään suomalaisuuteen, heidän edustamansa kulttuuriperinteet voivat tuoda väriä suomalaiseen messuperinteeseen. Yhteys voi löytyä rukoillen, laulaen, elämyksiä kokien tai vaikka yhteistä ateriaa jakaen. Eri kulttuuripiirien musiikki voi toimia siltana universaaliin, maailmanlaajuiseen Kristuksen kirkkoon ja samalla tarjota rikastuttavaa lisäväriä jumalanpalvelukseen.

Kun messussa vanha ikiaikainen kristillinen traditio ja paikallinen toteutus kohtaavat, kulttuurien rajapinnoilla tapahtuu ihmisten, tapojen, perinteiden ja uskontulkintojen kohtaaminen. On tärkeää, että kohtaaminen, dialogi, on rakentavaa ja sen tuotos osallistava, sisäänsä sulkevaa (inklusiivinen). Universaalin ja paikallisuuden samanaikaisuus mahdollistaa sen, ettei messusta tule liian tiukasti tiettyjen kulttuurien tai alakulttuurien rajama (eksklusiivinen). Toteutuessaan yhteisöllinen messu on avoin kaikille, iästä ja kulttuuritaustasta riippumatta, ja voi muodostua seurakuntaelämän ja sen toimintamuotojen kokoavaksi keskuksiksi, juhlaksi arjen keskelle. Se tarjoaa myös mahdollisuuden kohtaamiseen yli kirkkokuntien rajojen. Käytännöllinen paikallistasolla tapahtuva ekumenia avaa ymmärrystä maailmanlaajuisen kirkon ja sen jäsenten yhteydestä.

6. Yhteisöllisyys seurakunnassa ja jumalanpalveluksissa

Mitä tarkoitamme yhteisöllisyydellä?

Yhteisöllisyys tarkoittaa osallistumista ja osallisuutta. Yksilöillä on mahdollisuus osallistua yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Yksilön aktiivisuus riippuu hänen omista valinnoistaan, eivätkä yhteisön rakenteet tai toimintamallit aseta esteitä osallistumiselle ja osallisuudelle.

Mitä tarkoitamme yhteisöllisyydellä seurakunnassa ja jumalanpalveluksissa?

Seurakunta on Kristuksen ruumis, jossa jokaisella jäsenellä on oma tehtävänsä. Seurakuntalaisia kutsutaan aktiivisesti mukaan toimintaan. Heitä rohkaistaan osallistumaan päätöksentekoon, kutsumaan lähellään olevia ihmisiä mukaan seurakunnan yhteyteen ja rikastuttamaan seurakuntaa omalla osallistumisellaan ja toiminnallaan.

Yhteisöllisyys on vieraanvaraisuutta, tervetulleeksi toivottamista, Suomeen asettumaan auttamista. Yhtäältä se on suomalaisen jumalanpalveluksen tutuksi tekemistä. Toisaalta yhteisöllisyyden rakentaminen edellyttää, että ollaan kiinnostuneita muualta päin maailmaa muuttaneiden tavoista toteuttaa jumalanpalveluksia lähimmäisensä – yhteisen tien etsimistä. Se tarkoittaa matalan kynnyksen tavoitettavuutta ja saavutettavuutta, avointa ja ennakkoluulotonta mieltä varsinkin kaikilta työntekijöiltä.

Messussa yhteisöllisyys saattaa myös edellyttää luopumista omista makutottumuksista ja mielihaluista esimerkiksi messun musiikin suhteen ja liittymistä yhteisön hyväksymään linjaan. Oman itsensä laittaminen sivuun voi olla vapauttava kokemus.

Mitä tarkoitamme monikulttuurisuudella jumalanpalveluksissa?

Jumalanpalveluksen tulisi olla seurakuntaelämän keskus. Jeesukseen uskovien seurakunnan tarkoitus on olla jumalanpalvelusyhteisö. Yksinkertaisimmillaan monikulttuurisuus jumalanpalveluksissa voi toteutua yhteen kokoontuneissa ihmisissä, joilla on mahdollisuus rukoilla, ylistää ja laulaa omalla äidinkielellään. Toisaalta jumalanpalvelusten toteuttamistavat vaihtelevat alueittain, maittain ja maanosittain – myös protestanttisten jumalanpalvelusten. Eri maiden kirkkojen jumalanpalvelukset sisältävät hyvin monia toteutuksellisia helmiä, joita on mahdollista koota yhteen virkistämään ja monipuolistamaan perinteistä suomalaista, luterilaista jumalanpalveluselämää. Samalla jumalanpalvelus voi tarjota esimerkiksi maahanmuuttajalle hengellisen kodin ja laajemmin myös oven suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajat puolestaan voidaan nähdä jumalanpalvelus- ja seurakuntaelämän rikastuttajina. Monikulttuurisessa jumalanpalveluksessa toteutuu maailmanlaajuisen kirkon paikallinen yhteys.

Ekumeeninen vieraanvaraisuus

Kristityt maahanmuuttajat edustavat monia eri kirkkokuntia. Monikulttuurisuus tuokin seurakuntiin mukanaan käytännön tason ekumenian, joka voi olla myös haasteellista. Jumalanpalveluksemme saattaa tuntua vieraalta toisesta kirkkokunnasta tulevalle. Kristilinen rakkaus ja vieraanvaraisuuden periaate velvoittavat meitä avaamaan ovomme myös vieraille ja muukalaisille, sillä Efesolaiskirjeen sanoin Jumalan kasvojen edessä kokoontuessamme emme ole enää vieraita toisillemme, vaan saman perheen jäseniä (Ef. 2:19). Kun messun keskuksena on Kristus ja kun Jumalan perhe kokoontuu alttarilta jaettavan sakramentin ympärille, olemme turvallisella maaperällä. Voimme oppia toisiltamme ja jakaa uskoa ja sen ilmaisemistapoja yli kirkkokuntien rajojen. Tämä edellyttää valmiutta kuuntelemiseen ja myös erilaisuuden hyväksymiseen.

Virikkeitä yhteisöllisyyden rakentamiseen

Lähtötilanteena pitää olla seurakunnan päättäjien ja työntekijöiden yhteinen pohdinta siitä, mikä on yhteinen tietomme, ymmärryksemme ja näkemyksemme seurakunnan tehtävistä: missiosta, diakoniasta ja koinoniasta; alueen asukkaista (myös maahanmuuttajista); vieraanvaraisuudesta; ekumeniasta; yhteisöllisyydestä. Ja edelleen: miten suhtaudumme vierauteen ja erilaisuuteen, miten ymmärrämme tasavertaisuuden. Tämän pohdinnan tulisi olla 2+2 (yhteensä neljän) päivän mittainen.

Kohderymän kartoitus ja kykyjen etsintä

Pyritään kartoittamaan alueella asuvat maahanmuuttajayhteisöt ja ulkomaalaistaustaiset. Tässä on hyvä saada seurakunnan eri työmuodot yhteistyöhön. Kansainvälistyvä seurakunta on kaikkia työmuotoja koskettava ilmiö. Samalla voidaan etsiä mahdollisia musiikki- ja muita taidekykyjä sekä selvittää kiinnostusta messutoimintaa kohtaan.

Vapaaehtoisia toteuttamaan jumalanpalveluksia

- Luodaan ja vakiinnutetaan käytännöt, joissa vapaaehtoiset osallistuvat monipuolisesti jumalanpalvelusten suunnitteluun ja toteutukseen. Kiinnitetään huomiota erityisesti alueelle muuttaneisiin maahanmuuttajiin. Käytäntöjä luodessa tarkastellaan jokainen jumalanpalveluksen suunnittelun ja toteutuksen vaihe: miten seurakuntalaisten vapaaehtoisuus voisi niissä toteutua. Samalla nimetään vapaaehtoisten yhdyshenkilöt, jotka vastaavat jumalanpalvelustehtävien koulutuksesta, perehdyttämisestä ja muusta vapaaehtoisten tarvitsemasta tuesta. Tärkeää on, että vapaaehtoisille tarjottavat tehtävät eivät ole liian suuria kokonaisuuksia. Ne voivat olla pieniä, yhden asian tehtäviä, kuten kynttilöiden sytyttäminen tai virsinumeroiden laittaminen virsitauluun jne.

- Kutsutaan maahanmuuttajia ja eri kansallisuuksiin kuuluvia erilaisiin pienryhmiin ja leireille (perhekerhoihin, nuorten ryhmiin, käsillä tekemisen kerhoihin), jotka toimivat porttina myös seurakunnan pääjumalanpalveluksille.

Ennen jumalanpalvelusta:

- Seurakunnan työntekijä luo kontaktit ja yhteydet alueellaan asuviin maahanmuuttajien johtohenkilöihin ja lähestyy uusia seurakuntalaisia heidän kauttaan.
- Jumalanpalveluksista ilmoitetaan ja muistutetaan myös eri kielillä, kaikissa tilaisuuksissa, joissa tavataan maahanmuuttajia.
- Haastetaan seurakuntalaisia kutsumaan muun muassa naapureitaan ja maahanmuuttajia jumalanpalveluksiin.
- Internet-sivuille kirkollisia ilmoituksia myös vierailla kielillä, vähintään englanniksi ja alueella asuvien maahanmuuttajien valtakielellä (esim. ranska, espanja, venäjä, kiina).
- Järjestetään ”Pyhä messu” -tilaisuuksia, joihin kokoonnutaan esim. tunnin verran ennen jumalanpalvelusta, jossa esim. messua toimittava kanttori tai pappi käy selittäen läpi jumalanpalveluksen eri osia ja termistöä (liturgi, kalkki, öylätti jne.), miksi tässä yhteydessä lauletaan kunnia, mitä vuoroterveydykset tarkoittavat jne. Näin jumalanpalveluksen osat tulevat tutuiksi ja alkavat puhutella uudella tavalla.

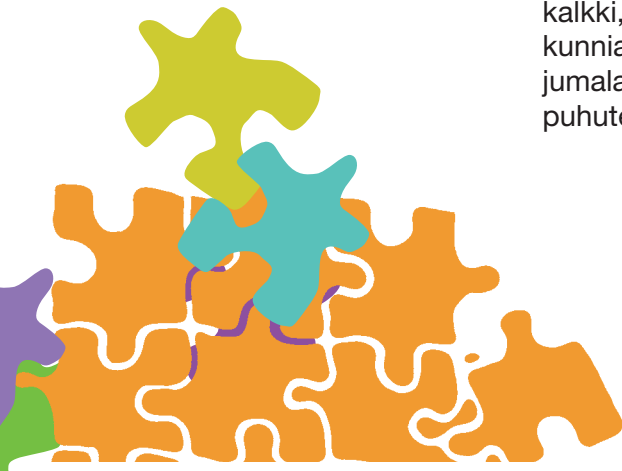

Jumalanpalvelukseen tulo

- Ennen jumalanpalvelusta järjestetään kirkkoon tilaa ja aikaa omaa hiljaista rukousta varten, tästä tiedotetaan myös seurakuntalaisille.
- Erityistä huomiota kiinnitetään tervetulleeksi toivottamiseen. Tavoitteena on, että jokainen tulija kohdataan henkilökohtaisesti ja kunnioittavasti. Kutsutaan tervetulleeksi toivottavien ja virsikirjoja jakavien vapaaehtoisten joukkoon myös maahanmuuttajia.
- Järjestetään ennen liturgian ja jumalanpalveluksen toimittamista noin puolen tunnin mittaiset ns. pikkulaulut, joiden aikana kirkkokansa saapuu vähitellen paikoilleen.
- Esirukouslaatikko otetaan aktiiviseen käyttöön: joko esirukouksen aikaan tai jumalanpalvelukseen saapuessa mahdollisuus laittaa esirukouspyyntö. Tärkeää on, että esirukoukset luetaan heti jumalanpalveluksessa. Varaudutaan lukemaan niitä ainakin lukijoiden osaamilla vierailla kielillä.

Jumalanpalveluksessa

- Jumalanpalveluksen alussa seurakunta toivotetaan tervetulleeksi suomen lisäksi vähintään englanniksi ja sellaisella kielellä, joiden edustajia tiedetään olevan läsnä ja joita osataan. Liturgin luontevuus ja lämpimät, maanläheiset tervehdykset, ”spiikkaus” ja tilanteeseen sopiva, osallistujat huomioiva läsnäolo on olennaista, kuitenkin niin, että kunnioittava suhtautuminen sekä messun sisältöön että toisaalta sen osallistujiin säilyy. ”Messu on Jumalan kansan juhla.”

- Huomioidaan erityisesti sellaiset ihmiset, joiden kotimaassa on tapahtunut suuronnettomuus, katastrofi tai käydään sotaa. Esirukoilijana voi toimia silloin kyseisen maan nykyinen tai entinen kansalainen. Rukous voi olla kaksikielinen: alkuperäiskielellä ja suomeksi.
- Tulkkaus on järjestettävä tarvittaessa. Joko simultaanisti ”korvaan söpöttämällä” tai dataheitintä hyödyntäen. Raamatun lukukappaleiden luku maahanmuuttajien kielillä tai englanniksi auttaa osallistujia seuraamaan messun kulkua ja avaa maailman kielellistä rikkautta myös suomalaisille osallistujille.
- Yhteisöllisyyttä voisi myös korostaa kirkollisten ilmoitusten palauttaminen messuun. Maahanmuuttajat eivät välttämättä osaa löytää seurakunnan toiminnasta kertovaa ilmoittelua netistä tai lehdistä. Kutsu viikkotoimintaan voidaan esittää messussa. On harkittava onko ilmoitusten paikka saarnan jälkeen vai jumalanpalveluksen lopussa.

Jumalanpalveluksen jälkeen:

- Seuraavana sunnuntaina saarnaava pappi voi koota halukkaista ryhmän, joka kokoontuu keskustelemaan seuraavan sunnuntain evankeliumitekstistä. Pastori voisi käyttää ryhmässä esiin nousseita kysymyksiä ja oivalluksia myös oman saarnansa rakennusaineina.
- Jumalanpalveluksen jälkeen kirkkoa ei kiirehditä tyhjentämään kirkkokansasta, vaan kerrotaan, että kirkkoon voi jäädä rukoilemaan ja keskustelemaan hiljaa. Jumalanpalveluksen avustajat ja toimittajat ovat saatavilla ja tavoitettavissa mahdollisia kysymyksiä ja keskusteluapua varten. Huolehditään, että myös maahanmuuttajataustaisia ihmisiä on avustajina.

Ruokailun järjestäminen jumalanpalveluksen yhteydessä

- Ruoka on tärkeä osa yhteisöllistä jumalanpalvelusta ja seurakuntaohjelmaa. Ruokailu voidaan toteuttaa tarjoiltuna, jolloin vapaaehtoiset osallistuvat ruokailun järjestämiseen. Ruokailu tai kahvihetki voidaan toteuttaa myös nyyttikestiperiaatteella.
- Voidaan järjestää eri kulttuuriperinteisiin liittyviä illallisia, joihin kutsutaan kaikkia seurakuntalaisia taustasta riippumatta. Esimerkiksi kiinalainen illallinen, venäläinen illallinen, senegalilainen illallinen jne. riippuen siitä, minkä kulttuuriperinteen edustajia alueelta löytyy. Illallisiin liitetään kyseisen alueen kulttuurin ja ruokakulttuurin esittelyä.
- Cocktailkutsu-tyyppisesti järjestetty kahvitilaisuus jumalanpalveluksen jälkeen, jossa ohjattua keskustelua etukäteen valituista aiheista. ”Kutsuisäntä” toimii aiheiden kuuluttajana.
- Pöytäkunnittain keskusteluja aterian tai kahvin yhteydessä (apuna esimerkiksi kortilla/lapulla annettuja aiheita tai kysymyksiä pöydissä).
- Ruokailuun tai kahvihetkeen voidaan liittää myös ns. saarnajatkot, jossa keskustellaan siitä, mitä jäi mieleen evankeliumitekstistä ja saarnasta, millaisia kysymyksiä ja oivalluksia.

7. Messun musiikista

Musiikki on elimellinen osa messua. Vanhan kristillisen tradition mukaisesti ihminen laulaa uskonsa Jumalalle ja samalla seurakunnan mukana julki ihmisille. Musiikin kautta liturgia hengittää sisään ja ulos: sisään Jumalan Henkeä, sanaa ja siunausta – ulos huokausta, rukousta, kiitosta ja ylistystä.

Messun musiikilla on kaksi ulottuvuutta: sen kautta voi jokainen itsessään lähestyä Jumalaa ja ilmaista omaa uskoaan sekä toisaalta tehdä sen yhdessä muiden kanssa, yhteisönä. Musiikki on siten olennainen yhteisöllisyyden kokemisen muoto. Musiikki koskettaa messun osallistujaa myös emotionaalisella tasolla, joten sen vaikutus voi olla syvempi kuin vain puhutun tai luetun tekstin.

Kuten aiemmin todettiin, messu ja sen musiikki on aina samalla kertaa sekä paikallinen että universaali. Musiikkia toteuttavat kanttori ja kuorot avustajineen ja on hienoa, jos paikallisväri ja -piirteet ovat havaittavissa. Paikkakunnalla asuvat muusikot ja musiikkiryhmät voisivat tuoda oman monipuolisen panoksensa perinteisen kirkkomusiikin rinnalle. Myös virsien säestyksessä voidaan kokeilla paikallisia sovelluksia.

Virikkeitä messun musiikin valmistamiseen:

Kartoitetaan maahanmuuttajien lahjat ja taidot sekä kutsutaan heitä mukaan luovaan yhteisölliseen toimintaan. Seuraavassa kaksi musiikkiklubi-mallia, joita voidaan käyttää tukena myös messun musiikin kokoamiseen.

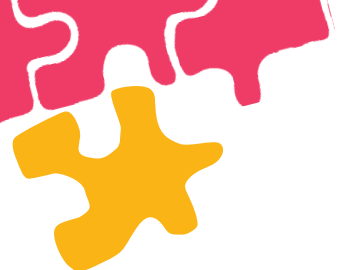
Worlds Within Music

Musiikkiklubi I "Matala kynnyks"

- Etsitään muusikoita ja laulamisesta kiinnostuneita
- Otetaan seurakunnan sisäinen verkosto avuksi: lähetys-, diakonia-, nuoriso-, lapsi- ja musiikkityö yhdessä. Kartoitus, henkilökohtaiset kontaktit ja kutsut.
- Perustetaan kuoro tai musiikkiryhmä, jossa opetellaan monikulttuurista ohjelmistoa: maahanmuuttajien osaamia lauluja, englanninkielisiä "choruksia" (lyhyitä lauluja), myös suomalaisia lauluja ja virsiä.
- Tavoitteena on rakentaa yhteyttä maahanmuuttajien ja suomalaisten välille musiikin ja laulujen avulla. Toiminta voi olla rentoa ja hyväntuulista yhdessäoloa sekä pakotonta, virkistävää musisointia.
- Kynnyks matalalle tai pois kokonaan periaatteena "kaikki saavat tulla".
- Olennaista ihmisten välinen kohtaaminen, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä, joka puolestaan syntyy kohtamisesta, tuttuudesta ja turvallisuudesta.
- Musiikkiklubi valmistaa ja toteuttaa messun musiikin yhdessä ohjaajien ja kanttorin kanssa.

Musiikkiklubi II "Open stage"

- Suuremmilla paikkakunnilla tai seurakuntayhtymissä voi toimia ns. *open stage* -formaatti. Kartoitetaan paikkakunnalla asuvat musiikkia harrastavat ulkomaalaistaustaiset. Järjestetään klubitoimintaa, jossa tarjotaan esiintymistilaisuuksia etno- ym. kansanmusiikkiryhmille tai vaikka rap-artisteilla ja gospelbändeille. Tavoitteena on kulttuurinen kohtaaminen ja vuorovaikutus musiikillisen jakamisen kautta. Klubi-illoissa voi olla myös työpaja osioita, joissa opetellaan yhdessä muiden kulttuuripiirien lauluja ja tansseja.
- Klubien toiminta-ajatuksena on myös yhteys messuun ja musiikkiryhmiä voidaan tarjota Maailmojen messun esiintyjiksi ja/tai musiikkivastuuseen.
- Musiikkiryhmiä voidaan tarjota esiintymään myös muihin seurakuntien tilaisuuksiin.
- Klubi-iltojen suunnittelussa on hyvä olla vastuuryhmä, juontaja ja työpaja-osiossa joku musiikkialan ammattilainen (kanttori, nuorisomusiikko tai joku paikallinen ammattimusiikko) koordinoimassa.

Kohtaa!

Messun valmistus ja toteutus

Integroidaan monikulttuurista musiikkia messuun sekä muokataan messun yleistunnelmaa ystävälliseksi ja osallistujia huomioivaksi.

- Kuoron tai musiikkiklubin vetämänä yhteislauluja jo ennen jumalanpalveluksen alkua: ”Kirkossa soi jo ennen messua, seurakunnan tullessa sisään.”
- Messun osien musiikkivalinnat monikulttuurisin toteutuksin, esim. päivän psalmi, vastausmusiikki, ehtoollismusiikki ym. sopivat kohdat.
- Messun ylistys- ja kiitosulottuvuutta voidaan laajentaa lisäämällä musiikkiesityksiä temaattisesti sopiviin kohtiin. Esim. alkumusiikkina, synninpäästön ja kolminaisuusvirren paikka voi olla useampikin laulu, samoin kolehtivirren tai -laulun jälkeen ja vielä loppumusiikin paikalla.
- Virsikirjassamme on useita kansainvälisiä virsiä, joihin löytyy englanninkieliset tekstit (esim. googlaamalla).
- Virsien paikalla voisi käyttää kansainvälisesti tunnettuja hengellisiä lauluja, vaikka englanniksi.
- Kaikulaulu. Suomenkielisten virsien laulamista esilauluja ja srk -tekniikalla säe kerrallaan. ”Sanan kuuleminen.”
- Musisointi ja yhteislaulut jatkukoon vielä kirkkokahveilla, lähetyslounaalla ym.

8. Rukous, sana ja sakramentti

Aasian ja Afrikan maiden luterilaisissa kirkkoissa rukous ja Jumalan sana ovat hyvin keskeisellä sijalla jumalanpalveluksissa ja koko seurakunnan elämässä. Rukous on olennainen osa aasialaisen, afrikkalaisen ja latinalais-amerikkalaisen kristityn identiteettiä. Matkalle lähdettäessä rukoillaan yhdessä varjelusta. Kirkon rakennustyömailla ja toimistossa päivä alkaa aamuhartaudella. Kirkolla ja kodeissa rukoillaan ruokarukoukset yhdessä. Esimerkiksi thaimaalaiset kristityt ottavat kaikki asiat Jumalan kädestä. ”Khoop khun Pratsau”, ”kiitos Jumalalle” kuuluu usein arkielämän tilanteissa.

Rukous

1. Rukousalttarit

- Rakennetaan eri kulttuurien näköisiä rukousalttareita (kankaat, Raamatut, kukat, kynttilänjalat).

2. Rukousaiheet ja niiden kokoaminen

- Kootaan eri maiden (edustavat paikalla olevien kotimaita) rukous- ja kiitosaiheita, joiden puolesta rukoillaan eri kielillä.
- Yhteiseen esirukoukseen valmistetaan rukouksia eri maiden ja maanosien puolesta.
- Esirukouksessa huomioidaan eri maiden ajankohtaiset tilanteet/katastrofit.

3. Rukouksen eri tapoja

- Rukoillaan yhtä aikaa ääneen omalla kielellä yhteisten aiheiden puolesta, mikä on käytäntönä monissa luterilaisissa kirkkoissa Aasiassa.
- Liturgi kertoo rukousaiheet, joiden puolesta rukoillaan lähellä istuvien kanssa omalla äidinkielellä.
- Käytetään kaikurukousta, jossa esirukoilija rukoilee rukouksen lause kerrallaan ja seurakunta toistaa sen.
- Rukousten välissä lauletaan rukouslauluja, esim. Taizé -lauluja.

Yleisessä esirukouksessa mukana rukoilemassa erikielisiä henkilöitä, jotka rukoilevat omalla kielellään.

4. Isä meidän - rukous ja Herran siunaus

- Isä meidän -rukous rukoillaan yhteen ääneen kukin omalla äidinkielellään
- Herran siunaus eri kielillä (esim. kolme eri kieltä).

Sana

1. Raamattu mukaan

- Tiedotetaan etukäteen toive, että jokainen ottaa mukaan omankielisen Raamatun.

2. Päivän tekstit

- Luetaan eri kielillä. Myös suomeksi tai suomenkielinen teksti heijastetaan seinälle.
- Saarnateksti voidaan lukea vuorolukuna tai rooleittain, jos on kysymyksessä kertomus.

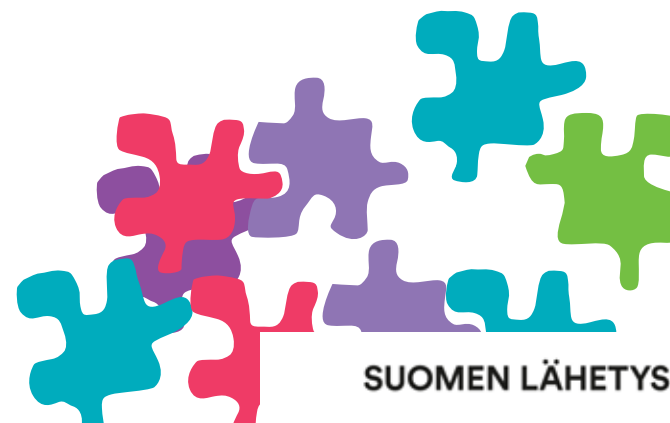
3. Saarna

- Saarnaaja hymyilee ja puhuu vapaasti.
- Saarnaaja valmistelee saarnaa päivän tekstin pohjalta jonkin etnisen ryhmän kanssa.
- Saarnaaja antaa pohdittavaksi tekstiin liittyvän kysymyksen, jota voidaan pohtia lähellä istuvien kanssa.
- Saarnateksti luetaan ja selitetään, minkä jälkeen mietitään pareittain, mitä se puhuu minulle/meille juuri sillä hetkellä.
- Saarnateksti/päivän aihe voidaan näytellä. Näytelmään otetaan lapset mukaan.
- Saarnassa voidaan käyttää havaintovälineitä/kuvia/ kertomuksia/tarinoita eri maista/tanssia.
- Saarnassa haastatellaan päivän tekstiin liittyen maahanmuuttajaa.

- Voidaan piirtää/maalata kuvia päivän saarnatekstin pohjalta. Maalaustarvikkeet varataan toiseen huoneeseen, jos sellainen on käytettävissä.
- Kuvia voidaan käyttää havainnollistamaan saarnaa.
- Messun osanottajille jaetaan kyniä ja papereita ja heitä rohkaistaan kirjoittamaan, mitä ajatuksia saarnan aikana tulee mieleen.

4. Pyhäkoulu

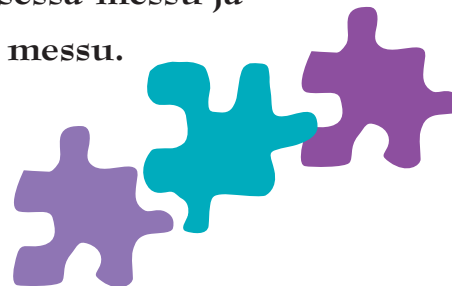
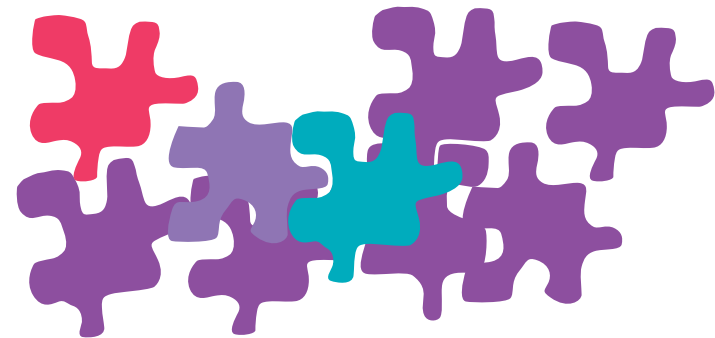
- Perheyhteys on koko yhteisön kehittämistä. Pyhäkoulun järjestäminen messun aikana mahdollistaa perheiden osallistumisen messuun. Lapset voidaan koota esimerkiksi synninpäästön jälkeen kirkon eteen, josta he siirtyvät pyhäkouluun opettajien johdolla kynttilälyhtykulkuessa. Pyhäkoulun jälkeen he voivat palata osallistumaan ehtoolliselle tai siunattaviksi vanhempiensa kanssa.
- Aikuisten pyhäkoulua voisi myös kokeilla. Kristinopin kertaus ja raamattuopetus on tarpeen kaikenikäisille. Esimerkiksi Amerikan luterilaisessa kirkossa järjestetään pyhäkouluja eri ikäryhmille ennen messua.

Sakramentti

Kuten aiemmin todettiin, tuo monikulttuurisuus mukanaan käytännön tason ekumeniikkaa, mutta myös opillisia kysymyksiä. Alttarin keskeisyys messussa nostaa esiin ehtoollisen sakramentin merkityksen osana universaalin kirkon yhteyttä. Ehtoollisen vastaanottaminen toisen kirkon edustajalta, esimerkiksi maahanmuuttajalta, voi olla koskettava kokemus, mutta se kuka saa jakaa ehtoollista tai osallistua sille, ei välttämättä ole mutkaton asia. Kirkkomme rohkaisee ekumeenisen yhteyden laajentamiseen, kunhan kirkkojen väliset, evankeliumin julistusta ja sakramenttien hoitamista koskevat yhteiset perusvakaumukset pystytään hoitamaan (ks. Kirkkojärjestys 1:4 ja 2:11). Seurakuntien ehtoolliskäytännöt vaihtelevat, joten ehtoolliselle osallistumisesta, ehtoollisen jakamisen käytännöistä sekä mahdollisista lasten siunaamisista on syytä keskustella hyvissä ajoin messun valmisteluvaiheessa.

Virikkeitä sana- ja rukousosioon löydät myös Suomen Lähetysseuran Tasaussivuilta (www.tasaus.fi) ja eri messuista, mm. Ruokaturva-messu, Risteyksessä-messu ja Tasauksen yksinkertainen messu.

9. Roolitus

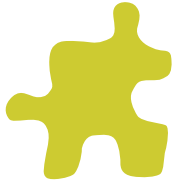
Tehtävien jako ja maallikkovastuu on messun valmistelussa olennaista. Messua valmistelemaan voidaan koota ryhmiä, joille uskotaan vastuu määrätyistä osa-alueista:

- musiikki
- ruokatarjoilu
- äänentoisto ja av- tekniikka
- messuvieraiden vastaanottaminen

Ryhmien tarkoitus on toisaalta saada käytännön asiat sujumaan niin, että messun osallistujat kokevat tulevaisuuden huomioduksi. Toisaalta tehtävien jakamisen kautta vahvistetaan sitoutuneisuutta.

10. Monikulttuurisuus voimavarana ja seurakuntaelämän rikastuttajana

Kun Suomi kansainvälistyy ja maahamme saapuu jatkuvas-
ti kristittyjä eri maista, heidän saamisensa mukaan seura-
kuntaelämään on haaste, mutta vielä suuremmassa mää-
rin se on mahdollisuus. Kulttuurisen rikkauden ymmärtäminen
Jumalan luomistyön seurauksena ja Kristuksen maailman laa-
juisen kirkon yhteys vahvistavat paikallisen seurakunnan toimin-
taa. Ne tuovat raikkaan seurakuntaa elävöittävän tuulahduksen.
Ne vapauttavat vaivautuneisuudesta, sitovista totunnaisuuksis-
ta ja peloista. Seurakunnan perusolemukseen kuuluu ulospäin
suuntautuminen ja avoimuus. Näin oikeastaan kaikkien seura-
kuntien tulisi olla kansainvälisiä seurakuntia. Tavoitteena on, että
messukokeilujen jälkeen monikulttuurisuus jää pysyväksi osaksi
seurakuntaelämää.

Virikkeitä:

- Monikulttuurinen kuorotoiminta osaksi seurakunnan säännöllistä musiikkielämää ja nuorisotyötä.
- Yritetään vakiinnuttaa monikulttuurisuus pysyväksi osaksi messua. Suuremmilla paikkakunnilla se voi toteutua vakiinnuttamalla monikulttuuriset messut osaksi toimintaa jossakin tietyssä kirkossa tai messunviettopaikassa. Pienemmillä paikkakunnalla voidaan etsiä pysyvyyttä tietyin aikavälein, esimerkiksi kerran kuussa.
- Maahanmuuttajia ja ulkomaalaistaustaisia voidaan kutsua messun vastuutehtäviin ja mukaan myös muuhun seurakunnan maallikkovastuuseen. Vrt. alueneuvostot.
- Monikulttuurista pienryhmätoimintaa: raamattupiirit ja muut harrastusryhmät.

11. Mallimessuja

Varissuon Maailmojen messu – *Worlds Within Worship*

Koonnut Riku Laukkanen

Toteutettu syksystä 2011 alkaen Turun Katariinan seurakunnassa, Varissuon alueella. Sai alkunsa seurakunnassa järjestetystä MOD-koulutuksesta (<http://evl.fi/mod.nsf/start>) .

"Sinä olet siinä, Minä olen tässä;
Yhdessä meillä on tulevaisuus ja toivo!"

Rakenne:

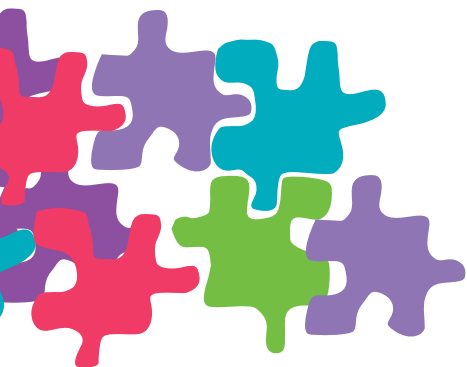
- Viikkomessun pohjalta soveltaen
 - Muistuttaa Turussa aiemmin vietettyjä Yhteyden messuja
1. Aloitukset: teeman esittely ja tutustuminen ryhmäkeskustelun avulla.
 2. Sana: Raamatun luku eri kielillä, saarna jossa pyritään aktiiviseen vuorovaikutukseen.
 3. Esirukous ja Pyhä Ehtoollinen.

Erityispiirteitä:

- Maailmojen messun pääasiallinen kieli on englanti. Miksi? Englanti on suurimmalle osalle osallistujista vieras, mutta kuitenkin tuttu kieli. Englanti on neutraali kieli.
- Eri etniset ryhmät pyritään huomioimaan tulkkauksen avulla.
- Osallistujia pyydetään ottamaan omankielinen raamattu mukaan messuun.
- Musiikki ja yhteislaulut ovat yksinkertaisia ja tarkoituksenmukaisia.
- Ryhmäkeskusteluun ja ajatustenvaihtoon varataan aikaa. Ryhmytykseen ja keskusteluun käytetään apuvälineitä: "messuuntulolappu", apukysymykset yms.
- Monikulttuuriset rukousalttarit (tarkoitus rakentaa yhdessä eri etnisten ryhmien edustajien kanssa).
- Messussa vierailee eri alojen ja kulttuuriryhmien taitelijoita, kuoroja ja trubaduureja.

Muuta huomionarvoista:

- Maailmojen messun jälkeen tarjotaan aina lounas tai vähintään kirkkokahvit, tavoitteena yhdessä toteutettu monikulttuurinen ateria...
- Miksi Maailmojen messussa keskustellaan pienryhmissä tai naapurin kanssa? **Messun keskeinen tavoite on luoda ilmapiiri, jossa osallistujat saavat tilaisuuden tutustua toisiinsa** ja pääsevät vaihtamaan keskenään mielipiteitä ja kokemuksia.
- Mitä resursseja vaaditaan? Vähintään yksi englanninkielentaitoinen työntekijä, vapaaehtoisista koostuva Messutiimi, jonkin verran intoa, rohkeutta ja luottamusta.

Pispalan Maailmojen messu

– *Worlds Within Worship*

Toteutettu ensimmäisen kerran Kynttilänpäivänä
5.2.2012, Tampereen Harjun seurakunnassa,
Pispalan kirkossa.

*Koonnut Veli-Pekka Järvinen, Sakari Löytty
+ seurakunnasta koottu työryhmä*

- Liturgi puhui pääasiassa suomea, aika ajoin englanniksi. Lukukappaleet ja rukoukset suomeksi, englanniksi, venäjäksi tai jollakin muulla kielellä, joiden edustajia on mukana. Virret suomeksi ja englanniksi.
- Musiikissa avusti Worlds Within Music -moni-kulttuurinen musiikkiklubi (2 kitaraa, basso, piano, lyömäsoittimet ja laulajia). Mukana virsiä ja vastausmusiikkia ja rukouslaulua sekä ehtoollisen ja kolehdin aikana muita kansainvälisiä lauluja. Liturgisina sävelminä käytettiin 2 sävelsarjan sävelmiä urkujen säestyksellä, mutta liittäen mukaan myös muita soittimia (kitara, huilu). Urut oli tavallaan osa bändiä!

- Messun jälkeen oli tarjolla afrikkalaistyylistä ruokaa: liha-, kana- ja papumuhennosta riisin ja pitaleipien sekä ”munkkipalleroiden” ja salaatin kera. Toisella kerralla tarjottiin kiinalainen lounas.
- Messun tavoitteena oli kutsua maahanmuuttajia ja muita ulkomaalaistaustaisia kohtaamaan suomalaisia seurakuntalaisia sekä viettämään yhteisöllistä juhlaa.

Saatua palautetta

Maahanmuuttajatyössä oleva aikuinen nainen:
Oli kiva kun tapasi tuttuja.
Täällä kohdattiin.

Nuori nainen (n. 30 v):
Oli kiva ja oli kiva olla mukana. Vieressäni istunut vanha mummukin lauloi innolla mukana.

Nuori isä:
Oli hyvä. Oikeastaan hyvä kun musiikki ei ollut liian taitavaa.

Opiskelija:
Tähän messuun tulen uudelleen.

Nuori mies 20 v.
Ihan kiva, ei liian pitkä.

Äitinsä mukana ollut poika, 4-5v:
Kyllä oli pitkä, mutta jaksoin hyvin olla.

Useampikin osallistuja:
Ihanaa kuulla Raamatun lukua ja rukouksia vierailla kielillä.
Tätä lisää!

Afrikkalainen äiti:
I felt like home in Africa!

Suomessa pitkään asunut afrikkalainen:
Sika hyvä! Lämmin ja läheinen tilaisuus. Meille afrikkalaisille on tärkeää, että messu on juhla, johon kokoontumme ylistämään Jumalaa.

Vanhus, lähetystyön kannattaja:
Taivaan esimakua! Suuri yhteinen juhla!

12. Messuja maailmalta

Jumalanpalvelus Tansaniassa

Irja Aro-Heinilä

Kaiken keskiössä on yhdessäolon rentous ja samalla vahva juhla, Jumalan kansaan juhla, niin kuin me sitä kauniisti nimitämme. Ihmiset pukeutuvat parhaimpiinsa; suurina juhlina messu on suorastaan muotiäytöstä, mikä luo hauskaa hytinää. Suomessa tummien takkien alla tämä on vaikeampaa.

Jumalanpalveluksen liturgina ja saarnaajana voi olla evankelista tai joku vanhemmistoon kuuluvista. Jumalanpalvelus alkaa aina kulkueella. Naiset ovat kokoontuneet käytävän vasemmalle ja miehet oikealle puolelle. Lapsilaumat on hätistetty eteen. Palvelusvuorossa olevat vanhemmistoon kuuluvat ovat pukeneet ylleen viitan, joka ilmaisee heidän tehtävänsä. He ovat aina mukana kulkueessa.

Kuorot ovat paikoillaan ja aloittavat laulun. Kirkkokansa nousee seisomaan, yhtyy lauluun, keinuu ja taputtaa. Ilo sykkii. Jumalanpalveluksen vetäjät menevät eteen istumaan, kasvot seurakuntaan päin. Näin saadaan syntymään vuoropuhelu.

Synnintunnustuksessa suru raapii sydäntä. Laulu laahaa. Ja sitten remahdetaan jälleen iloon. Väki keskittyy ja kuuntelee, vastaa jos kysytään, tekee myöhästyneille tilaa. Koirat ja kanat hiputtelevat kirkkoon, kaupungeissakin.

Kolehdin keruussa avustajat johdattavat ihmiset penkki kerrallaan eteen. Uhrilahja tuodaan aina etualalle laitettuihin koreihin. Yksi kolehti ei koskaan riitä, usein niitä on kolme. Joku antaa vielä oman yksityisen lahjansa seurakunnalleen, koska lapsi on päässyt kouluun tai jotain muuta yhtä onnekasta on sattunut. Aikaa kuluu, mutta sitä on.

Ehtoollista voidaan viettää kerran kuussa tai kerran vuodessa eli silloin kun pappi on paikalla. Ehtoollisella papin käsien pesu on aina jotenkin juhlallista. Itse ehtoollisen jako sujuu kyllä aika rynnien, vaikka avustajat ohjaavat jonoihin. Kaikilla tuntuu yhtäkkiä olevan kiire. Jos väkeä on paljon, pappi lataa kaikki öylätit kouraansa ja jakaa siitä hyvin vikkellästi. Sanat kaikuvat monelle samalla kerralla. Yhteisöllisyyttä. Jokainen ehtii ne kyllä kuulla ja ottaa omakseen.

Seurakuntalaisten toiminnalle on paljon tilaa. Kuoroja on kolme – neljä yhdessä jumalanpalveluksessa. Seurakuntalaiset palvelevat monissa kohdin kukkien laittamisesta ja pappien käsien pesettämisestä kuulutusten lukemiseen, lukukappaleiden lukemisiin, rukouksiin ja lopuksi kolehdin laskemiseen ja kirkon siivoukseen.

Jumalanpalveluksen lopuksi on huutokauppa. Alttarille on kolehdin aikana saatettu tuoda kana, banaaneja, maissintähkiä, maitoa, juureksia, joskus kirkkoon talutetaan jopa mullikka. Kirkon pihalla tervehditään ensin kaikki, piirissä, ja sitten huutokaupataan tuotteet.

Huutokaupassa voidaan huutaa tuotteita toinen toiselle. Hauskaa huomion osoittamista. Kirkkoretkellä saattaa kulua koko päivä. Jumalanpalvelus alkaa noin klo 10 ja päättyy noin klo 14.

Sisko löytyi Manhattanilta

Timo-Matti Haapiainen

Yhden voimakkaimmista messukokemuksistani olen saanut luterilaisessa Gustavus Adolphus -kirkossa New Yorkin Manhattanilla. Olen osallistunut kyseisessä kirkossa messuun vain kerran, mutta en kokenut lainkaan vierautta. Vierauden sijaan yhteenkuuluvuuteni muiden kanssa kävi entistä selvemmäksi messun aikana.

Kirkko sijaitsee eteläisellä Manhattanilla erittäin urbaanissa ympäristössä. Tila on suhteellisen pieni, mikä luo tiettyä kodikkuutta ja läheisyyttä. USA:n luterilaisuudessa saksalaiset ja pohjoiset juuret on helppo löytää. Kirkossa oli ihmisiä, jotka ilahtuivat sinikeltaisesta solmiostani, mutta monen juuret olivat mitä ilmeisimmin muualla kuin läntisissä luterilaisissa maissa.

Mitä tulee muotoihin, messu oli tunnistettavissa läntiseksi messuksi vaivattomasti. Symboleita ja liturgisia eleitä käytettiin rikkaasti ja luontevasti. Esimerkiksi ennen evankeliumia moni teki ristinmerkit otsalle, suulle ja rintaan. Kanttorina toimi seurakuntalainen, joka johti musiikkia siten, että mukana oli helppo laulaa.

Messussa ei ollut ulkoisesti arvioiden mitään poikkeuksellista tai radikaalia sanan vallankumouksellisessa mielessä. Messun radikaalius oli yhteyttä juuriin. Näkymätön todellisuus ja kristittyjen yhteys eivät olleet puheen aiheita vaan aistittavaa todellisuutta, joka muokkasi kokoontunutta seurakuntaa ja minua osana sitä.

Puhuttelevinta oli messussa toimitettu kaste. Papin sanat ja toiminta tekivät koettavaksi sen, mitä kaikkea kaste merkitsee kastetulle suhteessa seurakuntaan ja kirkkoon. Kaste ei tapahdu vain kastettavalle vaan myös koko kirkolle, kaikille kristityille.

Kasteen jälkeen pappi otti pienen lapsen syliinsä ja kulki tämän kanssa kirkkosalissa esitellen häntä ihmisille ja ihmisiä hänelle: ”Katso, tuolla ovat Smithit. He ovat nyt siskosi ja veljesi. Katsokaa, tässä on uusi siskonne, jonka puolesta saatte rukoille ja josta saatte pitää muutenkin huolta.”

Olen usein muistanut tuota pientä manhattanilaista tyttöä rukouksissani. Pitäähän sitä siskoa muistaa. Tuon siskon löytymisen myötä olen löytänyt uudenlaista yhteyttä myös moniin muihin siskoihin ja veljiin, jopa sosiaalista mediaa tehokkaammin.

Messussa rukoilemme Isä meidän. Yhteinen Isä merkitsee sisaruutta ja veljeyttä yli kaikkien rajojen. Mitkä kaikki sanat, teot ja symbolit auttavat ylittämään noita rajoja? Kuinka nuo sanat on sanottava, teot tehtävä ja symbolit pidettävä esillä, jotta tiet rajojen yli tulisivat esille ja muokkaisivat kuvaamme todellisuudesta?

Piispa Robert A. Rimbo, jonka kaitsentaan Gustavus Adolphus -kirkkokin kuuluu, on todennut kirjassaan *Why Worship Matters*, että symbolit ovat todellisuutta muokkaavia verbejä. Messussa ei ole ”vain symboleita” vaan voimakkaita symboleita, jotka liittävät yhteen näkyvän ja näkymättömän.

Gustavus Adolphus -kirkon papin symbolinen teko teki näkyväksi ja koettavaksi seurakunnan perheenä. Osa perheestä oli Suomesta ja vain käymässä Manhattanilla, mutta yhtä kaikki samaa perhettä.

Jumalanpalvelus Namibiassa

Sakari Löytty

Kello lähestyy yhdeksää. Parkkeeraan autoni kukkulan rin- teeseen louhitulle täpötäydelle parkkipaikalle. Kirkko si- jaitsee Namibian pääkaupungin, Windhoekin Katuturan kaupunginosassa, tarkemmin Ombili-nimisellä asuma-alueella. Ennen itsenäisyyttä musta väestö pakkosiirrettiin tänne rotu- lakien mukaisesti. Noin puolet kaupungin pinta-alasta kattava Katutura on edelleen voittopuolisesti mustan, erikielisen väes- tön asuttamaa. Namibian ev.lut. kirkolla on täällä kaksi seura- kuntaa, joista toinen on nimeltään Emmanuel. Lähistön kaduilla kulkee ihmisvirtoja kohti kirkkoa. He kantavat käsissään virsi- kirjaa ja Raamattua ja joku tuo mukanaan oman tuolinsa. Siten varmistaa istumapaikan. Näky on komea, kaikki ovat pukeutu- neet parhaimpiinsa.

Astun kirkkosaliin ja etsin vapaata paikkaa. Sellaista ei heti löy- dy, koska kaikki penkit on jo varattu, mutta minulle tehdään tilaa. Koolla on yli tuhat seurakuntalaista ja lisää saapuu koko ajan. Osa jää seinien vierelle seisomaan ja osa ulos etsien paikkaa varjosta räystäiden alta. Seurakunta laulaa jo virsiä, joita laulun- johtaja opettaa kävellen keskikäytävää edestakaisin ja korjaten muistinvaraista veisuuta. Tekstit kyllä osataan lukea, mutta sä- velmiin syntyy kansan suussa helposti uusia variaatioita.

Jumalanpalvelus alkaa ja pappi toivottaa kaikki lämpimästi terve- tulleeiksi. Virret lauletaan, kuten aina, moniäänisesti, ilman säes- tystä. Jumalanpalveluksen kaava seuraa luterilaista perinnettä. Liturgi lukee osuutensa suoraan käsikirjasta, joka näkyy myös monella osallistujalla olevan mukana. Liturgiset sävelmät ja vir- ret ovat tutun kuuloisia, monet Suomesta tuotuja. Synnintunnus- tukseen polvistutaan. Lapset on ohjattu alttarikorokkeelle, kos- ka penkeissä ei ole tilaa. Monet heistä polvistuvat maahan asti.

Kuorot laulavat, kukin kerrallaan kaksi laulua, ennen saarnaa ja sen jälkeen. Ne nousevat arvokkaasti paikoiltaan, kävelevät kir-

kon eteen ja esittävät osuutensa hyvässä järjestyksessä. Saar- na on pitkä ja se on sisällöltään kehottava ja rohkaiseva. Seu- rakuntalaisia kehoitetaan seuraamaan Jeesusta ja valitsemaan oikea tie. Saarnan jälkeen seuraa kirkolliset ilmoitukset, joita on paljon. Viikon mittaan on monenlaisia kokouksia ja eri toi- mintamuotojen eli nuorten-, diakonia- ja musiikkiryhmien ko- koontumisia. Luetaan seurakunnan ystävien lähettämiä kirjeitä, mainitaan rahalahjoitukset. Esitellään myös läsnäolevat vieraat. Tällöin myös minut, kutsutaan lausumaan tervehdys, jos en ole pitkään aikaan ollut tämän seurakunnan jumalanpalveluksessa.

Kolehti kannetaan kirkon eteen. Kulkue alkaa aina kirkon peräl- tä ja siihen osallistuvat kaikki. Vieressä istuvalla nuorella tytöllä ei ole rahaa, mutta hän ei emmi pyytää minulta. Annan hänelle muutaman kolikon. Kolehtikulkue on komeaa katseltavaa: kau- niita, hyvin pukeutuneita ihmisiä. Joukossa vähävaraisiakin, joi- den vaatteet on ehkä moneen kertaan korjattu ja silitetty, mutta varmasti puhtaat. Kolehdin aikana lauletaan viisi, kuusi, seitse- män virttä kokonaan. Veisuu nousee virsi virreltä kohti korkeuk- sia. Laulaminen tuntuu olevan tälle seurakunnalle olennainen uskon ilmaisun muoto.

Jumalanpalvelus kestää kahdesta kolmeen tuntiin. Se tuntuu pitkältä, mutta samalla mielen täyttää hyvä ja turvallinen olo. Tuntuu hyvältä olla osa tätä Jumalan kasvojen eteen kokoontu- vaa yhteisöä. Tuntuu myös mukavalta se tapa, jolla pappi huo- mioi meidät seurakuntalaiset. Vaikka liturgia toteutetaan kaava- maisesti käsikirjasta lukien, se ei estä häntä tarvittaessa lisää- mästä selittäviä kommentteja. Tällainen juontaminen tehdään kohteliaan ystävällisesti ja siitä syntyy käsitys, että olemme kir- kolle tärkeitä. Jumalanpalveluksen jälkeen jään vielä kirkkoon tervehtimään tuttuja. Sitten kaikki poistuvat vähitellen koteihin- sa viettämään pyhäpäivää.

Jumalanpalvelus Thaimaassa

Suvmarja Rannankari-Norjanen

Sunnuntaiaamuna Bangkokissa ei ole ruuhkaa. Matka kirkolle sujuu joutuisasti. Kun saavumme oman kirkkomme – oikeastaan vain pienen bangkokilaisen omakotitalon – pihaan, oven ulkopuolella on jo kasa kenkiä. Thaimaalainen ei astu sisään taloon tai tällaiseen pieneen kodinomaiseen kirkkoon kengät jalassa, vaan jättää ne oven ulkopuolelle. Kenkiä silmäilemällä tiedän jo, keitä on tullut tämän aamun jumalanpalvelukseen.

Sisällä talossa seurakuntalaisia istuu ringissä rukoilemassa ja laulamassa yhdessä. Seurakuntamme on pieni ja siksi siihen sopiikin varsin hyvin sana, jota thaimaalaiset käyttävät kirkon jäsenistä: he ovat ”sisaruksia”, sisaria ja veljiä, yhtä perhettä. He ovat tulleet kirkolle jo aikaisin aamulla: rukoilemaan yhdessä, opiskelemaan Raamattua, valmistelemaan yhteistä lounasta. Monille tämä viikon ainoa vapaapäivä on yhteyttä ja yhdessäoloa Jumalan perhevään kanssa.

Kun rukousaiheet on kuultu ja niiden puolesta on yhdessä ruikoitu, tila järjestetään kuntoon jumalanpalvelusta varten. Tuolit riveihin, kosketinsoitin ja kitara paikoilleen, virsikirjat jakoon. Paikalla olevat soittotaitoiset asettuvat soitintensa ääreen. Hetken kuluttua joku seurakunnan nuorista astuu lukupulpettiin ja johdattaa meidät kaikki rukouksen kautta laulamaan ”pikkulauluja”, lyhyitä rukous- ja ylistyslauluja. Meidän seurakunnassamme pikkulauluja lauletaan vain kolme tai neljä, mutta olen kuullut, että joissakin seurakunnissa niitä lauletaan pitkän aikaa.

Viimeisen pikkulaulun kaikuessa tulee kynttiläkantaja ja sytyttää alttaripöydällä olevat kynttilät. Tämä on meidän seurakuntamme versio ristikulkueesta. Alkulaulujen vetäjä astuu alas lukupulpetista tehden tilaa jumalanpalveluksen juontajalle. Tämä, toinen seurakuntalainen, johdattaa seurakunnan läpi jumalanpalveluksen eri osien. Joku paikalla oleva ”atsaan” – pappi tai

kirkon työntekijä – lausuu synninpäästön, saarnaa ja lausuu loppusiunauksen. Kerran tai kaksi kuukaudessa pappi toimittaa ehtoollisen.

Jokaisella on oma Raamattu mukana. Tekstit luetaan vuorokuna, yhteen ääneen tai vain seurataan lukijan lukemaa omasta Raamatusta. Saarna on pitkä. Sen aikana väki kirkolla lisääntyy. Osa matkustaa kirkolle kaukaakin, osa tulee suoraan töistä. Moni tulee pieni pussi mukanaan tuoden yhteiseen lounaspöytään hedelmiä tai muuta jälkiruokaa. Saarnan jälkeen juontaja antaa vielä seurakuntalaisille mahdollisuuden todistuspuheenvuoroon. Silloin kuulemme pienistä sattumuksista viikon varrella: ”Näin Jumala on pitänyt minusta huolen. Kiitos Jumalalle!”

Herran siunauksen jälkeen juontaja kehottaa hiljentymään yhteiseen ruokarukoukseen. Sen jälkeen tila järjestetään nopeasti taas uuteen uskoon: pöydät esiin, tuolit niiden ympärille. Yksi seurakuntalaisista tarjoaa yhteisen lounaan. Se kannetaan esiin keittiöstä. Pöydän ääressä jutellaan, nautitaan seurasta ja vietetään aikaa. Perhe on koolla.

Kotiin lähtiessä katson vielä ilmoitustaululta tiedot edellisen sunnuntain kolehdista ja kymmenyksistä. Vilkaisen myös, kuka ensi viikolla laittaa lounaan ja kuka tuo alttarikukat. Sitten: ”Jumala teitä siunatkoon. Nähdään ensi viikolla!” Kotimatka kestää kauemmin. Sunnuntainakin on ruuhkaa.

Jumalanpalvelus El Salvadorin luterilaisessa kirkossa

Riku Laukkanen

El Salvadorin pienen luterilaisen kirkon pääkirkko la Resurreccion sijaitsee maan pääkaupungissa köyhien kortteleiden naapurustossa. Suuri osa kirkon aktiivisista jäsenistä on köyhiä. Pääkirkon naapurissa sijaitsee kirkon ylläpitämä kadun köyhien palvelukeskus Toivon talo. Asuinalue on tunnettu rikollisjengeistään, joten sunnuntaiaamuna muutamat kirkolle autolla saapuvat jäävät ripeästi autosta ja kuljettaja siirtää kuluneuvon läheiselle vartiodulle parkkipaikalle.

Resurreccion-kirkko on suunnilleen Lidl-marketin kokoinen aaltopeltikattoinen halli. Päädyssä on vajaan metrin korkuinen alttarikoro, jolla kahdesta viiteen messun toimittajaa istuu alttarin takana ristin alla. Alttariin nähden vasemmalla seinustalla on parimetrinen valkoinen risti, jossa on kirjoitusta. Kyseessä on ns. vallankumouksellinen risti, jonka armeija kaappasi sisällissodan aikana. Vaatimus sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi köyhän kansan keskuudessa kuuluu vahvana kirkon jumalanpalveluksissa. Piispa Medardo Gomez itse johtaa messun kauniilla tenoriäänellään silloin kun ei ole matkoilla tai maa-seudun seurakunnissa käymässä. Hän on tullut tunnetuksi hahmottelemastaan Elämän teologiasta. Päivän evankeliumi luetaan seurakunnan keskeltä, keskikäytävällä. Seurakunta kuuntelee evankeliuminluvun seisten, kääntyneenä Raamattua kohti.

Jumalanpalveluksen lauluja säestää orkesteri, johon kuuluu pianisti, kitaristi, basisti, toisinaan myös rumpali. Messu noudattelee varsin perinteistä liturgiaa vuorolauluineen, mutta laulut ovat otetut Salvadorilaisesta kansanmessusta. Jumalanpalveluksessa vieraillevien ulkomaalaisten äidinkieli on toisinaan huomioitu laulujen sanoituksissa, jotka saatetaan heijastaa videoprojektorilla alttariseinälle orkesterin yläpuolelle.

Yhteisen esirukouksen aluksi liturgi huomioi jumalanpalvelukseen osallistuvat vieraat, joko esittelee heidät itse tai pyytää jotakuta vieraista esittelemään itsensä ja seurueensa. Vieraille luonnollisesti aplodeerataan. Kuluneella viikolla syntymäpäiviä viettäneet seurakunnan jäsenet huomioidaan, heille lauletaan syntymäpäivälaulu ja heidän puolestaan rukoillaan. Kuolleet ja murhatut seurakunnan jäsenet ja heidän surevat omaisensa huomioidaan. Pyhäkoulun lastenkuoro esittää laulun tai seurakunnan nuorten tanssiryhmä saattaa esiintyä. Kirkon esirukous on pitkä ja kattava, liturgin lisäksi rukousta toimittamaan voidaan kutsua joku kokenut seurakuntalainen.

Ehtoollisliturgiaan kuuluva rauhantervehdys on tärkeä; silloin käytännöllisesti katsoen kaikki liikkuvat ympäri kirkkosalia kätelemässä tai syleilemässä toisiaan. Ehtoollisenjako tapahtuu kirkon keskikäytävällä, useimmiten intinktio-menetelmällä, jolloin jakava pappi kastaa ehtoollisleivän kalkkiin ja ojentaa sen vastaanottajalle joko käteen tai suoraan suuhun.

Salvadorilainen jumalanpalvelus on elämäniloa ja toivoa ruokkiva juhla kaikille siihen osallistuville.

